

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken, December 23-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Olasz Ország.

Lassanlassan minden szerzetes Rendek visszavitetnek előbbi klastromaikba. E' történt Rómában a' *Camaldulensis* Szerzetes Rend is, mellynek még elethen lévő tagjai a' múlt Nov. 14-dik napján Rómába, a' Sz. Romualdo klastromában nagy pompával bévitettek. *Duca Turlonia* Keresztény kegyességtől ösztönözöttvén, hogy az Istennek szenteltetett helyeket a' megszenteltetésüktől mególtalmazhassa, azokat nagy summa pénzen megvette, és üresen tartotta; így bánt a' Sz. Romualdo klastromával is, mellyet most a' visszatért Szerzetes Rendnek minden fizetés nélkül visszaadott. A' Camaldulensi Szerzetes Rend (Camaldoli) 967-dik esztendőben, Compomaldoliba Sz. Romualdus által állított fel, a' melly Rend a' Sz. Benedek szerzeményét és reguláit tartja, öltözete fekete alsó hosszú dolmányból áll, a' mellyen fellyül fehér barát tsuklyát visel; szoros törvények alá van vettelve, kemény eledelkekkel él, semmi húst vagy hús-ból valót nem eszik, minden eledelkeket olajjal kövéritik. Sokan közülök különös kunyhókban laknak, és remste módjára élnek, ez az oka, hogy ők *Eremitae Camaldulenseseknek* neveztetnek; márok klastromokban is laknak, mellyek részzerint szorosa helyeken, reszzerint magas hegyeken építetttek.

A' Palernóban Szicília Országnek fővárosában összegyült parlamentumnak tagjai leginkább a' finantziális dolgokban foglalatoskodnak, Az A. Parlamentumnak (*Camera d' Comuni*) 4-dik Novemberi gyűlésében Gróf *Buscemi* felállván az ellen panaszokodott, hogy a' Szicília Országí armáda igen rossz állapotban legyen, ellenben a' több hivatalbéii személyek rendszeren fizettetnek, és jó állapotban vannak. A' klastorra, és a' hadi dolgokra ügyelő ministerek megszöllittattak, hogy jeleutsék ki, mire földittassanak a' közönséges jövedelmek, és mi az oka, hogy a' hadi seregekre olly kevés tekintet vagyon. A' hadi minister ekként felelt, hogy ő hijjában iparkodik, 's hijjában sürgeti, hogy neki szükséges pénz adattasson az armáda fizetésére, mellyen Gróf *Buscemi* megindulván a' maga panaszát avval sejezte bé, hogy a' hadi seregeket minden Státustisztviselői felett legjobban, 's legrendesebben kell fizetni, és hogy a' katonáknak tsékély zoldjokat a' polgári tisztviselőknak fizetésekből kell kipótolai, a' melly projectum bé is vétetett, és a' Parlamentum ülése Nov. 7-dik napjáig halasztatott.

A' Fels. Szardiniai királyné *Maria Theresia*, Császárné Eő Felségének kedves testvér nénye még most sem érkezett meg Turinba, és mivel teneiben vagyon, nem is reménylik, hogy ezen a' telen oda jöj-

jön, hanem Szardíniába marad — Nehány közönséges újságlevelek azt hirtelik, hogy *VII. dik Ferdinánd* Spanyol Országi király arra kérte volna a' Sz. Pápát több ízben, hogy *de la Pace* hertzeget adnáki, de kívánsága bé nem tellyesítettett, és mivel mind *IV. dik Károly* volt Spanyol Királynál, mind a' Királynénál nagy kedvességben áll, nem egy könnyen adatik ki a' most uralkodó Spanyol királynak.

Prussiai birodalom.

A' Fels. Prussziai király azoknak a' Lengyel országi tisztviselőknök okozott kárt, a' kik a' *Tilsiti* békesség utánn hivataljaiktól megfosztattak, és az akkori Kormányshéktől sem hivatalba fel nem vétetődtek, sem semmi fizetést nem vettek, a' mult Novemberben itt Bétsben költ kegyelmes rendeléséhez képest kiakarja pótolni; a' melly végre parautsolatot is méltóztatott adni a' Prussziai Státus és finansz miniszternek, *Bárá Bülownak*. Ez a' kegyelmes rendelés így kezdődik: En már régtől fogva raeg vagyok arról győzetve, hogy azok a' Státus szolgálai, a' kik a' déli's napkeleti Prussziában, és új Szileziában hivataljaiktól megfosztattak, a' mostani békességnek helyre állittatása utánn érdemesek arra, hogy ismét hivatalokba tétetődjenek, szenvedetti-károok kipótolassék, és azoknak a' hivatalbeli személyeknek, a' kik az által egedtetett tartományokban nem születtek, és 1810-dik esztendőben Augustus 1-ső napja előtt a' Prussziai Státusokba vtszszatértek, hátra lévő fizetéseknek felét meg nyerjék.

Villers igen tudós és egész Európában ésméretes ember, a' ki a' néhai Westáliai Király *Bonaparte Jeromos* uralkodása alatt *Göttingai* Professor volt, most pedig, minekutánna a' Hannoverai Vái. Fejedelemség a' maga törvényes Urának, a' Fels. Angliai királynak vissza adatott, és királyságra emeltetett, azon hivataljától megfosztatot. A' mostani Régens Hertzeg nem találván jónak, *Villersnek* Professori

hivatalt adni, hanem a' mennyi fizetése volt a' Westphaliai Királyság alatt, ugyan annyi pensiót t. i. három ezer frankot rendelt nékie, úgy gondolkozván, hogy ő hazájába vissza fog térni. De ő nemcsak nem mivelte azt, sőt tovább is *Göttingában* maradt, és tovább is Professori hivatalt kívánt viselni. A' *Göttingában* való maradást az Angliai Régens Hertzeg nébi ugyan megengedte, de a' tanuló ifiuság tanittatását reá nem bízta; mind az által hogy jobban meg ne szomorittassék, a' három ezer frank penzióhoz még ezer frankot ragasztott.

Az ugy nevezett *Allgemeine Zeitung* (közönséges Újság) jegyzése szerint 1805-dik esztendőben 12 milliom font st. érő Angliai portéka, es napnyugotti Indisitermések hozattak N. Britanniából Német Országba; ellenben Német Országból Angliába semmi sem vitetett. Innen meglehet itelni, melly sok kárt valiótt a' maga kereskedésére nézve, a' Frankfurti és Lipsiai utolsó városok is bizonyosságai lehetnek e' dolognak, a' mellyekben olly számtalan kézmiveket vagy fábricatumokat adtak el az Anglusok, hogy nem 12. milliomra, hanem másfél annyira is tétetődhetik az ő nyereségek. Mellyre nézve reményleli lehet, hogy a' Német Országi uralkodó Fejedelmek jövődöben tehetségek szerint segíteni fogják a' honnyi fabrikákat, a' melly által az ő hiv jobbágyaiknak industriája, avagy iparkodása öregbitetni fog. Ennél fogva a' honnyi fabrikákban készített köntösök által, a' felettébb való luxus megszünne, és a' külföldi materiákból készített köntösökért adattatni szokott summa pénz a' hazában maradna.

Frantzia Ország.

A' F. Parlamentum (a' Pairsekből álló gyűllés) a' 3-dik Decembéri ülésben, azon különös Commissiót, melly az Emigransok jöszágának vissza adattatására nézve kinevezteteti vala, elővette 's azt végzette, hogy a' *Tarenti* Hertzegnek *Mac-*

donald Marsallnak) projectumát megfogja vizsgálni. Ez a' projectum két trikkelyből állott; 1-ör hogy az Emigransoknak eladatott jószágok visszaadattatásának, 2-szor hogy azoknak a' hadi tiszteknek fizetések, a' kik az előbbeni uralkodó alatt 500—2000 frankból állott, de a' mostani uralkodó alatt attól megfosztattak, kipótoltassék. Ezen két tárgyról igen fontos és nevezetes oráziót mondott a' nevezett Marsall. Az elsőbb tárgyról, t. i. a' Frantzia Emigransoknak eladatott örökségeikről mondott beszédje következő tárgyakat foglalt magában: Uraim! A' midőn én ezen óráló helybe felállok, nem az a' feltételem, hogy a' kirendelt Commissiónak értelmét gyamolítsam, a' melly Commissiónak én is tagja vagyok, és a' mellyben az én voksom is a' több voksolások közé számláltatott — Nagy buzgósággal vettem azon intézeteket, a' mellyek a' Deputátusok gyűlésében megmagyaráztattak, és a' mellyeket a' Király számos polgárok javára javasolt, hogy t. i. azok a' még élnemadatott Emigrans jószágok leg ottan vissza adattassanak's birtokába vissza helyeztessenek.

Egyszersmind fájdalommal említettem, hogy ezen törvényes projectum még ekkorig végre nem hajtódtott, és hogy ezen szerentsetlen számos emberek még most is nagy nyomorúságba éllyenek, egyszersmind azt is kívántam, mellyet *Gróf Pastoret* mint Referens maga is helybehagyott, hogy a' Király kéretessék meg, hogy a' véle született böltsesség szerint mutasson olly bátoroságos eszközöket, a' mellyek által a' finanszia jelenvaló állapotjának kára nélkül az én projectumomat eszközölni lehessen, és senkinek kár és bosszúság ne tétetődjön. Az én kívánságom a' hazának szenvedéseit, és sok érdemes polgárainknak javokat foglalta magában; amazok a' Constitutionális végzés által végre hajtattak, hanem az utolsóbbak a' jelenvaló törvé-

nyes projectum által végbe nem vitetődtek, mivel sohol sem találattik olly eszköz, melly azon nagy villongásnak emlékezetét eltörölhetné, melly az egész Státusnak fundamentumát meg reszketette, a' tulajdonosságot idegen kezekbe jádította, sok familiákat széllyelszórt, és a' Frantzia nemzetben minden jó erzekenységet, nyájasságot, és egymás eránt való bizodalmat elöltött.

Uraim! Szabadon kimondom, hogy ez a' törvény projectum soha sem éri el ezt a' kívánatos telt, és ha nekem mint katonának, szabadon ki lehet mondani, a' Deputátusok gyűlésében kezdődött és az egész Frantzia Országban kiterjedett vizsgálódások ettől a' teltől minket távolabb vetettek. Hát mit kellett volna mivelni, hogy ahhoz közelebb érhetünk volna. Két egymással ellenkező útát kellett volna keresni. Elsőben azoknak a' familiáknak örökségeikre sequestrumot tenni, mellyek még a' Kormányzszék kezei között voltak, a' törvény is azt rendeli; így nem lett volna szükséges azokra nézve egymással vetélkedni; az igaz ügy maga mellett szóllott, szembe ötlöhetőképen világos volt, hogy mivel semmi okok nem voltak a' Confiscatióra és sequestrumra, ezeknek mindjárt azon napon meg kellett volna szünni, mihelyt azoknak maradéki hazájoknak kebelébe visszatértek. A' második végről, mellyet mivelni kellett volna, a' törvény projectumban nem is említettik, de a' ti böltseségtektől váratik, az emberi erzekenység, a' természeti igazság, Frantzia Országának böltség, és a' királyának kívánsága is azt hozták magokkal, hogy a' hazának minden sebei begyógyittassanak, azon sebei mellyek a' gondolatlan beszédek által felszakasztattak.

Azt lehetne gondolni, hogy néhány személyeknek titkos száundékok van ebbe

a' sebbe mérget önteni, ha tudva nem volna, hogy a' szakadás lelke a' leg tisztább szívű embert is megtántoríthattya — Míddön a' Sz. Lajos maradéki eljöttek, az egész Frantzia Ország virággal volt bé hintve, most pedig minden helyeken gyászba borított emlékeztető jelek találatnak, mellyek a' mi polgári villongásunknak bizonyosságai voltak; de hol is találatik a' mi hosszás inségünk után egy olly hely, melly számot ne tartana a' mi szomorú becsületünkre. Illyenképen minden nap atól felhetünk, hogy újabb bajba esünk a' miatt, a' mit az előtt való napon magunk okozunk magunknak.,

„Bizonyára, sok milliomok találatnak, a' kik nemzeti jószágokat vévén magoknak, most a' jelenvaló rendelkezésktől félnek, mellyet sokan ki is terjeszteni igyekeznek, és mintha önként akarnának jussaikról lemondani, azon nagyon örvendettek. Avval a' képzelt reménységgel hízelkedtenek magoknak, hogy azon nyughatalanságok által, mellyet másoknak szivekbe önteni igyekeztek, újabb akadályt okoznak a' tulajdonosságának vissza nyeresében, a' melly akadályt a' legböltsebb Kormányzések sem tudott elhárítani.

„Hogyan? Hirtelen való szerentsétlenségeknak tanubizonyosságai nem tanították é ő magokat azon a' nagy változáson való tsudálkozásra, és nem vizgálták é meg annak okait? Talán ugyan nem tudják, hogy sem a' Constitutzioik, sem a' törvények, sem az armádák meg nem szabadíthatták a' kormányzéseket a' társaságoknak köz hasznaitól. Nem tudják é, hogy ha ezek a' hasznok veszedelemben forognak, legelsőben is a' Kormányzések lakolnak meg azokért.,

Köszönnyük meg az egeknek, hogy végtére a' nagyra vágyódásnak örvénye azon

szentséges törvényesség által létöltetett, melly a' királyi székhöz való közelítést megszokta akadályoztatni. De ennek a' nagy és az omladványok közt sietséggel felépítetett alkotmányunk fundamentos részeit hasznok, és jó hajlandóságok, által kell megerősíteni. Mennyi nem találatik azon törvényben, mellyet minékünk meg kell magyaráznunk, de a' mellyeket mi nagy nem tudunk vagy elfelejtettünk. Adjátok vissza azokat az elnem adatott jószágokat, a' mellyek tsak nem egészen a' Status leg első familiáitól vették eredeteket. Ugy de miként fog azoknak dolgok lenni, mellyek az ő eredeteket az armádától vették, a' nélkül hogy az udvar hatalmának és kedvezőségének köszönbetnek? Miként leszen azoknak dolgok, a' kik a' Monárka szerentsétlenségében részesülvén a' hazájokba való vissza térésre semmi reménységek nem lehet? és a' kik az ő kevés tehetségeknak maradványait minden esztendőben idegen kezekbe menni szemlélik.

Számos esztendőktől fogva önkényén való számkivetésben éltenek ezek az emberek, a' kiknek első jussak volt volna az ő kedvükért hozatott törvény szerint a' magok örökségeiknek vissza kívánására, de úgy el kellett volna hagyni szerentsétlenségeknak okát. Hát meg fognak é azért büntettetni, hogy ők azt nem mivelték? Nem, Uraim! a' nemzetnek nagy lelkűsége, azokat a' szerentsétlenségeket, mellyeket mi szenvedtünk, melió tekintetben fogja venni, és éppen olly nagy mértékben közli velünk, mint a' mennyiben volt a' mi tehetségünk. Erössen azt hiszem, és okom is van annak hívére, és ha mi mindnyájan azon érzékenység által lelkesítettünk, a' minthogy nem is ketlem, ez a' gyűllés addig el nem végződik, míg a' Monárkanak, és Frantzia Országának szerentséjek meg nem határozatnak.

Uraim! Lehetséges-e, hogy ezek a hatalmas indító okok mind a milylyenek a Frantziák közt felállított közönséges békeség, 12 millióm frankból álló kitévő summa csak egy szempillantásig is akadályozható-e ez a tárgy, ne hídje Kigyelmeitek Uraim! hogy én ezen summával, tőpán a' betsületnek tartozó adósságot lefizetném egészen; más is van olyan, mely az én szívemnek nem kevésbe drága, a' Király szívének nem kevésbe betses, és nem kevésbe fontos a' Frantzia Ország nyugodalmára nézve. Ezt a' szent adósságot, mely ezer tsatázásokban kiomlott vérről vétetődött meg, az elfelejtette, a' ki uralkodásának utolsó napjaiban talán azt akarta hogy minden ennek fenntartására intézett eszközök vele együtt leromoljanak. Szükség-e az Uraknak megmondani, hogy az Urak figyelmességét az armádiának tartozó dotatiákra avagy ajándékozásokra vezetni akarom?

En ezt a' kettős projectumot akkor fogom megmagyarázni mindön Kigyelmeitek a' jelenvaló törvényt meghatározzák. Ugy hiszem, hogy én tartoztam erről Kigyelmeitek tudósítani, és azt is hiszem, hogy én meg lehetős szorossan számba vettem mind azt a' summát, mely szükséges az eladott jószágok interessének kitudására; mind azokat a' summákat, melyek az armádiának adatott ajándékoknak kifizetésére szükségesek lesznek, ez a' summa ötszáz franktól két ezerig alig megyen feljebb.

Azok a' hadi emberek; a' kiknek kedvéért ezt mivelni kell; az ő megtsonkított tagjaikat nagy büszkeséggel fogják bajtársaiknak mutogatni, és a' Monarkának adakozó kegyességét, és a' hazának háládatosságát.

Távozzon el tőlem az a' gondolat, hogy én a' közönséges terhet akarom a'

dotatiók, avagy ajándékozások által szaporítani. én nem a' magam, hanem minden bajtársaiknak nevekben szóllok, mindayáján just tartanak velem együtt orra, hogy a' derék vitézek megjutalmaztassanak; de egy sem kívánnya közzülök, hogy azon megjutalmaztatás az ő érdemeknél nagyobb mértékben legyen.

Nem minket illet a' mi volt szerentsénkről való emlékezet; szerentsések fogunk lenni, ha a' király, és az ő szerentsétlenségének részesülői, ha a' mi hosszúsas, és emlékezetes ezölködésüknek részesi semmi ellen nem panaszkodnak, semmi nélkül szökökődni nem fognak. Szerentsések fogunk lenni, ha mi a' mi öseinkkel a' hadi mesterségben, az ezzel keresett dítsőségben velek egyenlők leszünk; ha mi őket meg ölelhetjük, a' mint a' mi atyáink, kiknek méltó maradéki mi vagyunk, ha a' mi és tartományaink tsendeségben, 's városaink, minden politika villongás nélkül megszabadulnak, és ha a' király eleibe tsupán olyan Frantziák állittatnak, a' kik a' jelenvalóval megelégesznek, a' kik az elmúltakat elfelejtik, a' kik a' jövendőkről legnagyobb reménységgel vannak, és ha mi is el fogunk azokról felejtkezni, végtére hogy ha azok a' nemzetek a' mi beszédinkből is el fognak enyészni, a' melyek mi nekünk olly sok gonoszt okoztak.

Uraim! Ezekben foglaltatik a' mi legforróbb kívánságunk; reményilem, hogy az Urak is ezt kívánják, és mivel erről meg vagyok győzöttetve, bátorkodtam egy olly munkát, mely engemet nem illet, magamra vállalni. Szerentsém leszen ezen tárgyat egy más gyűlésben Kigyelmeitek eleibe terjeszteni, 's akkor osztan az öszvevetésnek szoros voltát, és azoknak az eszközöknek betsit meghatározni, a' melyeket én ezen költségre nézve projectáltam. Is ha az Urak ezen projectumot segélleni, és a'

Királyhoz illendőnek lenni gondolják, a' nemzet örök báládással fog az Uraknak tartozni, ha Kigyelmetek a' ditsósság és szerentséltenség, az igasság és nagy lelkeség, a' Státus tseudessége, és a' Monarka szerentséje közt való egyességet megfogják ösmérni.

Nagy Britannia.

A' F. Parlamentumnak 26-dik Novemberi gyűlésében Lord *Donoughmore* olly jelentést tett, hogy ő a' December 1-ő napján tartatandó gyűlésben Európa ügyére nézve, a' melly miatt ő nagy nyughatatlanásban vagyok, beszédet fog tartani. De azon napon, a' mellyet ő meghatározott, olly kevés Lordok jelentéskieg a' Parlamentum gyűlésében, hogy a' nevezett Lord tanácsosnak nem tartotta egy olly fontos tárgyat elővenni, mint a' millyen az ő értelme szerint lett volna, és a' mellynek fundamentuma a' Bétsi Congressusban folyó dolgok és alkudozások voltak. Mind azáltal hogy a' jelen volt Lordokat arról meggyőzze, hogy ő nem birtenkedett, és hogy az előfordulandó tárgyat illendőképén megfontolta, és a' Parlamentumnak figyelmetességét is igen fontos tárgyra akarta vonni, kötelességének tartotta azt rövideden elő beszélni, hogy megmutassa, hogy azokat szükség legyen a' Régens Hertzeg eleibe terjeszteni. Megmagyarázta a' nevezett Lord, hogy az ő feltétele a' volt, hogy Eő Kir. Hertzegségének eleibe terjesztődjön, melly kedves dolog lett volna a' Parlamentumra nézve, ha Eő Kir. Hertzegségétől valóságos magyarázatot kaphatott volna, hogy N. Britanniának sem hadi ereje, sem segedelem külsőjei nem voltak arra intéztetve, hogy

Norvégia le nyomattasson, és hogy azon derek nép nem tulajdonithatya az Angliai hajó seregeknek, hogy a' maga mástól való nem függésétől megfosztatott.

Azt is meg akarta mutatni, hogy Angliának a' Szitzilliai és Nápolyi királyokkal való alkudozása nem olly szenvedhetetlen, és ellenkező legyen, mint a' mi azt a' Pablikum közönségesen tartja és hiszi, hogy tudni illik az a' segedelem pénz, mellyet mi annak a' hatalmasságnak adunk, eszközt és alkalmatosságot szolgáltatott volna azoknak az örökségeknek megtámadására, a' mellyekért való kézességet mi magunkra vállaltuk.

Hogy a' Bétsi Congressuson lévő ministerünk Eő Kir. Hertzegségétől arra parantsolatot vett, hogy semmi esetre meg ne egyezzen abban, melly Szakszonianak megmaradásával, és uralkodó Fejedelmének további uralkodásával ellenkezik, bizonyosan elhiszem. — Hogy ő parantsolatot vett arra, hogy Lengyel Országuk mástól való nem függését, és egészségét védelmezze, a' melly Ország t. i. Frantzia Országuk, vagy más Európai hatalmasságuak megtámadása ellen óltalom bástya gyanánt van, végtére, hogy ő parantsolatot vett arra, hogy a' maga figyelmetességét Hannoveranak megnagyobbíttatásáért a' politicanak és igasságnak princípiumaitól elneccgedje vonatni, mivel azon gyenge Státusnak megörögbitése elégtelen lenne a' maga erejével való védelmezésére, és hogy legbátorságosabb eszköz lehetne N. Britanniának mint főhatalomnak minden száraz Európai háborúktól való megmentésére.

(A' többi következik).

Dec. 21-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 264 forintot Váltkredlában. Egy Cs. aranyért 12 forintot 12 krt.